

Slovenski dom

Štev. 294.

V Ljubljani, v ponedeljek, 22. decembra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 567:

Ostri boji z nasprotnikom zahodno od Derne

Uradno vojno poročilo št. 567 pravi:

Zahodno od Derne, ki so jo sovražnikove sile spet zasedle, se nadaljuje pritisk proti našim divizijam. Okrog Solluma in Bardije so se razvili boji krajnjega značaja.

Nemške letalske sile so v noči na 20. izvršile učinkovite bombniške akcije z vidnimi uspehi na vojaške cilje v Tobruku. Ena protiletalska baterija je bila uničena.

Drugi nemški letalski oddelki so 20. zjutraj učinkovito bombardirali luko La Valletta. Neko naše mornariško ogledniško letalo, ki je bilo napadeno po treh »Spittfirejih«, je enega sestrelilo, drugega pa zadelo ter se nato nepoškodovano vrnilo na oporišče.

Dve letali, o katerih je bilo v poročilu št. 565 poročano, da jih pogrešajo, sta pristali na nekem našem oporišču, potem ko sta bili sestrelili dve nasprotnikovi lovski letali.

Kasneje dospel obvestila potrjujejo potopitev angleške križarke, o kateri je bilo v komunikaciji št. 561 poročano, da je bila torpedirana od neke naše podmornice v vzhodnem delu Sredozemskega morja.

Berlin, 22. decembra. Uradno poročajo: V severni Afriki se nadaljujejo boji z junaškimi nastopom vseh zaveznikov sil. Nemško letalstvo je uničilo pri napadih na angleška letališča in zbirališča angleških kolon več letal in številne tovarne avtomobile.

Vojna na Daljnem vzhodu:

Okolica Hongkonga — pod nadzorstvom japonskih sil

Novi napadi na Filipine. Nastopi japonskih podmornic ob kalifornijski obali

Tokio, 22. dec. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da je japonska mornarica v tesnem sodelovanju z enotami vojske zasedla razne utrjene postojanke v obrambi Hongkonga in da je okolica te angleške trdnjave že pod popolnim japonskim nadzorstvom.

Stockholm, 22. dec. s. Po poročilih iz Washingtona je ameriško mornariško ministrstvo sporočilo, da je trinajst pristanišč na vzhodni in zahodni obali Združenih držav razglašeno za »obrambene predele«. Vsa plovba po teh predelih je postavljena pod nadzorstvo vojne mornarice.

Rim, 22. dec. s. Agencija Reuter poroča uradno iz Washingtona, da je velika japonska podmornica s torpedi napadla blizu kalifornijske obale ameriško petrolejsko ladjo »Emilio« (6000 ton) in jo potopila. Pet članov posadke pogrešajo. V nadaljnjih poročilih se je neka druga ameriška petrolejska ladja morala zaradi napada japonske podmornice zateči v neko kalifornijsko pristanišče.

Tokio, 22. dec. s. Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da je japonska mornarica od začetka vojne na Tihem morju potopila devet nasprotnikovih podmornic. Napadenih je bilo tudi veliko drugih podmornic, katerih usoda pa ni znana. Poročilo pa ne pove, ali so potopljene podmornice bile angleške ali ameriške.

Saigon, 22. dec. s. Agencija Domei poroča, da so japonski bombniki izvedli silovit napad na me-

Hitler sam prevzel vrhovno poveljstvo nemških vojnih sil

Zgodovinski poziv vojakom na ruski fronti, naj do spomladi drže in branijo zasedene postojanke
Ker se bliža sedanja vojna svojemu višku, pridržuje Hitler sebi vse važne vojaške odločitve

Berlin, 22. dec. s. Uradno poročajo, da je Hitler z 19. decembrom 1941 sam prevzel vrhovno poveljstvo nad vso nemško vojsko.

Nemški poročevalski urad dodaja k temu sporočilu kratko razlago. V njej omenja, kako je Hitler prevzel vrhovno poveljstvo oboroženih sil 4. februarja 1938. Za to se je odločil, ker so grozili resni zapletitaji, zaradi česar je bilo nujno, da se v eni roki združi vodstvo vseh narodnih sil, ki naj se pripravljajo na uspešen odpor zoper sovražnika. Ta se je še bolj kakor med svetovnim spopadom od 1914 do 1918 pripravljala na totalno vojno. Do te odločitve je pa tudi prišlo po ponosni zavesti, ki jo je Adolf Hitler imel o svojem lastnem najvišjem poslanstvu in pa zaradi globokega čuta za odgovornost, po katerem mora državni poglavar in pa vrhovni poveljnik oboroženih sil nujno biti ena sama oseba. Potek sedanje vojne je vedno bolj potrjeval, kako umesten je bil omenjeni Hitlerjev sklep.

Se bolj razvidna pa je ta nujnost postala tedaj, ko je vojna v Rusiji zavzela kar najbolj nepričakovan obseg. Obsežnost operacijskega področja, kar najtesnejša povezanost vojnih operacij z vojnimi, političnimi in gospodarskimi cilji, številni obsegi vojske z ozirom na druge enote nemških oboroženih sil, letalstva in mornarice, vse to je privedlo Hitlerja do tega, da hoče izvajati kar največji svoj osebni vpliv na poveljstvo vojske in na njene operacije in da pridržuje sebi vse važne odločitve na tem področju.

Iz enakih razlogov, zaradi katerih je Hitler 1938 prevzel vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil, je prevzel vrhovno poveljstvo tudi dne

19. decembra 1941, čeprav zelo visoko ceni delo, ki ga je izvajal dosedanja vrhovni poveljnik maršal von Brauchitsch.

Berlin, 22. dec. s. Ob prevzemu vrhovnega poveljstva nad vojsko, je Hitler vojakom in članom oboroženih SS oddelkov dal naslednji razglas:

Bojevniki iz vojske ter iz SS! Zdaj se bliža svojemu višku boj za svobodo našega ljudstva, boj, ki naj mu zagotovi pogoje obstanka za bodočnost in ki naj spravi s sveta možnost, katere nas je pritiskala z vojno vsakih dvajset ali pet in dvajset let pod vedno novimi pretvezami, toda vedno iz istih globokih nagibov, katere narakujejo judovske in kapitalistične koristi.

Nemčiji in Italiji ter državam, ki so se do zdaj pridružile nam, je bila dana sreča, da imajo v Japonski novega prijatelja in tovariša v orožju. Z bliskovitim uničenjem ameriškega brodogradniškega podjetja na Tihem morju ter angleških sil v Singapuru in z zavzetjem številnih angleških in ameriških vojaških postojank v vzhodni Aziji po japonskih oboroženih silah stopa sedanja vojna v novo, za nas ugodno razdobje. Zaradi tega smo tudi mi pred odločitvami svetovnega pomena.

Vojske na vzhodnem bojišču, ki so usmer-

jene proti neizogibni zmagi, kakršna še ni bila nikoli zapisana v svetovni zgodovini, zmagi zoper najnevarnejšega izmed vseh sovražnikov, je treba zdaj zaradi nenadno dole zime prevesti iz razdobja premikanj v pozicijsko fronto. Vaša naloga je, držati in braniti z vsem dosedanjim navdušenjem tja do prihodnje pomladi tisto, kar ste z neprimerljivim junaštvom in s hudimi žrtvami osvojili v boju. Od novega bojišča na vzhodu ne pričakujemo nič drugega kakor tisto, kar so nemški vojniki pred pet in dvajsetimi leti dosegli v štirih zimah vojskovanja. Vsak nemški vojak mora biti vzgled za naše zveste zaveznike.

Hitlerjev glavni stan, 21. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Borbe na srednjem odseku vzhodne fronte se nadaljujejo z nezmanjšano ostrino. Več močnih sovjetskih napadov je bilo odbitih. Na odseku neke armade je bilo pri tem uničenih 20 sovjetskih tankov.

Letalstvo je z velikim uspehom podpiralo operacije ter bombardiralo sovjetske kolone čet in prevozil, zbirališča čet, baterije in utrdbe.

Na severu so bili pri finskih odseku fronte uspešno ovirani sovjetski prevozi in uničene vojne potrebščine, vlaki in druge prometne naprave.

Nemški uradni vojni obračun za leto 1941

Berlin, 22. decembra. s. Nemška uradna agencija DNB je pred bližajočim se novim letom podala pregled najvažnejših političnih in vojaških dogodkov v l. 1941 in hkrati prikazala celotno bilanco vojaškega dela, ki so ga opravile hrabre nemške in zavezniške sile.

V uvodu k temu pregledu so navedene najbolj značilne rečenice iz dnevnega povelja, ki ga je nemški vođa poslal nemškim oboroženim silam v začetku l. 1941. Med temi rečenicami je tudi tista, v kateri vođa tretjega rajha opozarja, da so bili hujšaški demokrati in njihovi judovski bogataški podpihovanci, ki so hoteli, da se vojna nadaljuje.

Nato bilanca, izražena v 12 bistvenih točkah, preide k popisu letalske ofenzive proti Veliki Britaniji, potem omenja začetno vojskovanje v Libiji, navaja balkansko vojno za zaključkom v Grčiji ter zmagovalno osvojitve Krete, na kar preide k popisu vojaških operacij na vzhodni fronti.

Pregled nemške uradne agencije nato podrtava slovesni shod evropskih držav, ki je bil novembra v Berlinu in sta mu bil na čelu sili Osi ter Japonska. Shod so zaključili s podpisom protokolov za podaljšanje pogodbe proti Kominterni za dobo petih let.

Potem je omenjena bitka za Atlantik in so navedene zelo uspešne operacije mornarice in letalstva proti Veliki Britaniji in njenim pomorskim prometom.

Med zadnje politične dogodke tega leta navaja DNB začetek sovražnosti na Tihem morju, ki

jih je začela hujšaška politika ameriškega predsednika, ter naštevajo zmagovalne japonske operacije proti poglavitnim postojankam anglo-ameriškega imperialističnega ograjda.

Duce med italijanskimi pešci

Rim, 22. dec. S. Duce je včeraj nadzoroval neko pehotno divizijo v srednji Italiji, ki je zaključevala važne vaje. Duce je pregledal kolono in ugotovil odlično razpoloženje in popolno telesno zmogljivost čet, ki so prekoračile v petih dneh 160 km hribovitega ozemlja v zelo neugodnih vremenskih okoliščinah. Po nadzorstvu je Duce na čelu svojih pešakov korakal z njimi več kilometrov. Prebivalstvo, ki je Duceja spoznalo, mu je priredilo navdušene manifestacije.

Proslave desetletnice smrti Arnalda Mussolinija

Rim, 22. dec. s. Deseto obletnico smrti Arnalda Mussolinija so slovesno proslavili po vseh glavnih pokrajinskih mestih s slovesnimi manifestacijami vere. Udeležile so se jih velike množice črnih srac in prebivalstva, fašistična vseučiliška mladina iz GIL-a. Člani, ki so jih določili zvezni tajniki v sporazumu s pokrajinskimi odseki Narodnega zavoda za fašistično kulturo, so zbrali in razlagali ogromnim množicam mladine Arnaldov govor pod naslovom: »Vest in dolžnost«.

Visoka svarila beseda je odmevala med množicami mladih poslušalcev ter segla v srce in dušo s tisto prepričujočo silo, ki je lastna nauku nepozabnega pokojnika. Zlasti v tej uri vojne, ki jo preživlja domovina z vso življenjsko silo svojega delovnega in bojevitnega naroda, je Arnaldov nauk živ in dejaven, kakor še ni bil nikdar prej. To je namreč nauk, ki mladini kaže pot dolžnosti. Mladina se mora po svoji vesti strogo zavedati, da je treba vse svoje misli in delo posvetiti Italiji in Italijanom-fašistom pod orožjem.

Vesti 22. decembra

Najhujši boj zoper demokratične države poteka na Sredozemskem morju, kjer so Italijani dali in še dajejo dokaz o veliki vojni gorečnosti, ko povzročajo Angležem hude izgube. Italijani so prepričani o svoji zmagi in so strnjeni v strohoviti eklop, ki je odločen bojevati se do neizogibne zmage.

Bolgarski kralj Boris je včeraj sprejel prvega japonskega poslanika v Bolgariji. Pri tej priliki je izrekel svoje veselje nad tem, da se tudi Bolgarija bori z mladim in junaškim japonskim narodom za nov red na svetu. S poslaniškim prihodom je znova potrjeno starodavno prijateljstvo in medsebojno spoštovanje med Japonsko in Bolgarijo.

Božična številka »Slovenskega doma« bo izšla v sredo dopoldne.

V Zagrebu so imeli včeraj veliko manifestacijo odlikovancev iz prejšnje svetovne vojne. Na prireditvi je govoril minister za obrambo, nato pa je brambovce sprejel tudi Pavelić in imel kratek nagovor. Na koncu so brambovci izrekli ustaško prisego.

V Stockholm je dopotovalo 650 švedskih prostovoljcev, ki so se šli pred nekaj meseci vojskovati na Finsko zoper Sovjete. Sprejem prostovoljcev je bil zelo slovesen.

Predsednik turške vlade je končal svoj dopust in bo spet prevzel posle.
Varstvo japonskih koristi v Združenih državah in v Kanadi je prevzela Španija.

po poslanski garnizoni, je vedno prežeta z nacionalnim idealom, to je z edinstveno bolgarskega ljudstva. Veseli smo, da je ta ideal uresničen v zvestem prijateljstvu in iskrenem sodelovanju s silami Osi. Ob strani drugih ali trojnega pakta in skupno z njimi prispevamo po svojih skromnih močeh k ustvaritvi novega reda v Evropi in nove evropske skupnosti.

Novi red v Vzhodni Aziji

Pogodba na življenje in smrt med Siamom in Japonsko

Tokio, 22. decembra. s. Na posebni konferenci tiska, ki je bila včeraj popoldne sklicana v predsedstvu vlade, je bila sporočena sklenitev zavezniške pogodbe med Siamom in Japonsko. Pri tej priliki so bila izmenjana poročila med japonskim ministrskim predsednikom Tojom in zunanjim mi-

nistrom Togom na eni ter siamskim ministrskim predsednikom na drugi strani. Besedilo pogodbe je naslednje:

1. Sklenjena je bila zveza med Japonsko in Siamom na temelju medsebojnega spoštovanja neodvisnosti in suverenosti.

2. Če bi bil Japonska in Siam v spopadu z eno ali več silami, morata takoj nastopiti in priskočiti na pomoč druga drugi in si pomagati z vsemi sredstvi, političnimi, gospodarskimi in vojaškimi.

3. Podrobnosti, ki se nanašajo na izvajanje čl. 2, bodo točno določene s posebnim sporazumom med pristojnimi japonskimi in siamskimi oblastmi.

4. Japonska in Siam se v primeru skupne vojne zavezujejo, da ne bosta sklepali premirja ali miru, če ta pogodba ne bi bila v celoti spremenjena.

5. Pogodba med Japonsko in Siamom začne veljati ob podpisu. Velja za dobo desetih let in pogodbenici se bošta pred njenim potekom med seboj posvetovali, če bi se izkazalo za potrebno, da jo podaljšata.

Pogodba, ki je bila podpisana včeraj dopoldne v Bangkoku, nosi podpise siamskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra na eni ter japonskega veleposlanika na drugi strani.

Oklic nemškega propagandnega ministra za oddajo tople obleke

Berlin, 22. dec. s. Nemški tisk razlaga oklic Hitlerja in ministra za propagando dr. Göbbelsa, naj nemško ljudstvo daje volneno obleko za bojevnike na vzhodnem bojišču. Pri tem listi podurjajo izredno oostrost ruske zime. Nemška vojska ni še nikdar dožejala hladne prednalo, ki zahteva toliko požirvalnega duha. »Völkischer Beobachter« poudarja, da je oddajanje obleke zelo nujno. Nič ni mogoče izgubljati časa, zakaj zima ne bo šele prišla, temveč je že prišla, kruta in kar najbolj huda. O tem vedo marsikaj nemški vojniki, ki se morajo pri štiridesetih stopinjah mraza in pri ledenem vetru trdo bojevati.

Bolgarski kralj o sodelovanju za novi red

Sofija, 21. dec. s. Kralj Boris je sprejel dopisništvo, ki mu je predalo odgovor na izjavo kronskega sveta, ter na koncu slovesnosti imel govor, v katerem je med drugim dejal: »Zunanjia politika Bolgarije, s soglasno in ponovno potrjena

sporazumevanja z velikimi sosedami in 14. februarja je bila sklenjena temeljna pogodba za sodelovanje med Italijo in Nemčijo ter med Jugoslavijo.

Navzlic temu pa so Združene države še zmeraj trdno upale, da bodo za svojo sramotno stvar pridobile ljudi, ki so imeli vladne vajeti v Belgradu v rokah. Hkrati pa ameriški poslanik v Belgradu ni opustil nobenega sredstva, s katerim bi mogel kupiti naklonenost belgrajske opozicije in v Jugoslaviji zaneti prevratno gibanje, ki bi bilo ugodno za anglosaksonsko politiko.

Tako so se 17. marca voditelji opozicije pred princem namestnikom odkrito izjavili za vojno tezo. Dva dni po pristanku Jugoslavije na trojni pakt je prišlo do državnega udara, ki ga je takoj pozdravila Rooseveltova brzojavka čestitk, tako da njegova odgovornost za uničenje Jugoslavije ne more biti bolj jasna.

Ob istem času je državni tajnik Hull obvestil novinarje o spremembi v Jugoslaviji. Komaj je general Simović sestavil svojo vlado, že se je obrnil do Roosevelta s prošnjo za pomoč. Ta mu je takoj ugodil. Kako je Roosevelt svojo besedo držal, pa je vsem znano. Zaradi tega, zaključuje Perić, ima Jugoslavija v rokah obširno obtežilo gradivo proti Rooseveltu, glavnemu krivcu njene propada.

Japonska upa, da se bo portugalski vladi po diplomatski poti posrečilo doseči, da bi se avstralske čete umaknile z otoka Timorja, je povedal zastopnik japonskega zunanjega ministrstva na vprašanje, kaj sodi Japonska o tej

Najnoveša razodetja o vzrok h za propad Jugoslavije

Vsega je bil kriv Roosevelt, piše znani belgrajski časnika Perić

Belgrad, 22. dec. s. V nedeljski izdaji nekega belgrajskega dnevnika objavlja Djordje Perić, načelnik propagandnega ravnateljstva pri predsedništvu srbske vlade, zanimiv članek o Rooseveltovih in njegovih agentov spletkah pred krizo, ki je Jugoslavijo privedla do poloma. Perićeva razodetja so naslednja:

Bivši ameriški poslanik v Belgradu Bliss-Lane in njegov vojaški sotrudenik Fortier sta imela vodilni mesti v angleški hujšaški organizaciji v Jugoslaviji. Poslanik je zapeljeval jugoslovanske državljane in pa delovne množice, polkovnik Fortier je pa deloval v vojaških krogih. Z generalom Simovićem je bil v zvezi po odvetniku Djordju Rajiču, ameriškem državljanu srbskega porekla. Temu je ameriška vlada zaupala informacijsko službo v Jugoslaviji. Ameriški in angleški poslanik sta pogosto bila gosta v Rajičevi hiši in tam so skovali zaroto zoper jugoslovanski mir in svobodo.

2. januarja je dopotoval v Belgrad osebni odposlanec predsednika Roosevelta, znani polkovnik Donovan. Ta je takoj obiskal kneza-namestnika, za njim pa predsednika in podpredsednika vlade, zunanjega ministra in mnoge druge vplivne vladne osebnosti. Skušal jih je pridobiti za uredničenje ameriških in angleških načrtov. Polkovnik Donovan je bil posebno zadovoljen nad snidenjem z generalom Simovićem. To snidenje je trajalo nad dve uri. Udeležili so se ga različni višji jugoslovanski častniki in tam je bila sklenjena zarota, ki je uničila državo.

Simović se je Rooseveltovemu odposlancu zavezal, da bo Jugoslavijo potisnil v vojno zoper Os. Tedanji odgovorni državni voditelji pa se niso dali vplivati po Rooseveltovemu odposlancu. Navzlic njegovim čenčam so nadaljevali s politiko

Visoki Komisar na razstavi Jakopič-Debenjak-Mihelič

Izrazil je razstavljalcem svojo veliko pohvalo

Ljubljana, 22. decembra.

Visoki Komisar Eksc. Grazioli se je v soboto zvečer ob pol šestih v spremstvu fiskovnega atašeja dr. Joannina in majorja Peleghija podal v Jakopičev paviljon v Tivoliju, kjer si je ogledal razstavo nekaterih ljubljanskih umetnikov.

Pred svojim odhodom z razstavišča je Visoki Komisar razstavljalcem izrazil svojo največjo pohvalo ter dejal, da so mu razstavljene umetnine zelo všeč.

Windischer ter razstavljalci gg. Jakac, Debenjak in Mihelič.

Takoj nato se je podal v razstavne prostore ter si ogledal vse razstavljene umetnine (pokrajinske slike, kipe in tihotizije).

Pred svojim odhodom z razstavišča je Visoki Komisar razstavljalcem izrazil svojo največjo pohvalo ter dejal, da so mu razstavljene umetnine zelo všeč.

»Junaštvo« partizanov

Ljubljana, 21. decembra.

V Begunjah so se dne 18. decembra zvečer pojavili v hiši 31-letnega trgovca Lada Medena trije maskirani možje ter proti njemu izstrelili devet revolverskih strel. Medena so hudo ranili na rokah, na spodnjem delu telesa pa je bil nevarno zadet tudi 13-letni Janko Prezelj, ki je bil slučajno pri Medenu. Ko so odvezli denar, so se banditi oddaljili.

Za to novo banditsko dejanje se moramo Slovenci zahvaliti svojim rojakom partizanom.

Za likvidacijo bivše Narodne banke

Sredi preteklega tedna je bila v Zagrebu na oddelku za imovino, kredit in dolgove državne blagajne prva seja, na kateri so razpravljali o vprašanju likvidacije državnih zavodov, samoupravnih hranilnic in zasebnih bank, v kolikor je ta likvidacija potrebna zaradi razdelitve področja bivše kraljevine Jugoslavije. Likvidacija bivše narodne banke in Prve hrvatske štedionice pa rešujeta dva posebna odbora, ki pa se do zdaj še nista sestala.

Z italijanske strani se je seje udeležil comm. Pavel Ambrogio, načelnik inspektorata za banke, ter vodja gospodarskega urada Ljubljanske pokrajine dr. Teobald Zennaro. Navzočni so bili tudi zastopniki Hrvatske in Nemčije, Srbijo pa so zastopali nemški predstavniki. Na seji je bil končno sklenjen sporazum glede vseh vprašanih likvidacij in terjatev posameznih državnih in privilegiranih denarnih zavodov. Italijani, Hrvatje in Nemci so sestavili še posebne podobore, ki bodo v stalni medsebojni zvezi in bodo zbirali še potrebne podatke. Svoje prve seje so ti odbori že imeli.

Pogajanja so bila prejšnji teden prekinjena in se bodo najbrž že po božičnih praznikih nadaljevala.

Šport

Edini športni dogodek dneva

Ljubljana, dne 22. decembra.

Včeraj nismo imeli v Ljubljani nobenih športnih dogodkov, razen skromnega table teniškega turnirja na Kodeljevem, kjer so se pomerili med seboj Slavijaši in rezervisti domačin. Za Slavijo so igrali Blažič, Kamenšek in Poženel, za Mladiko pa: Reček, Koemur in Tršinar. Zmagali so Mladikaši in odpravili svoje nasprotnike z rezultatom 5:2. Poedine igre pa so končale takole: Kamenšek : Koemur 21:18, 19:21 in 5:21. Blažič : Tršinar 16:21, 21:12, 21:18. Poženel : Reček 9:21, 16:21.

Blažič : Koemur je bila odložena par forfait za Blažiča.

Kamenšek : Reček 16:21, 21:10, 13:21.

Poženel : Tršinar 13:21, 20:22.

Blažič : Reček 19:21, 19:21.

To je bil kakor rečeno edini domači športni dogodek, ostale športnike je namreč zazibal zimski sen. Do spomladaj bodo počivali, da bodo pozneje spet pri močeh.

Za bližajočo se božič. praznike bodo na Kodeljevem podjetni Mladikaši priredili spet namizni turnir, ki pa bo večjega obsega kakor pa je bil včerajšnji. Tekme bodo trajale dva dni in sicer 27. in 28. decembra. Na turnirju bodo razen domačega moštva sodelovali tudi Hermežani in Slavijaši. V soboto bodo igrala moštva, v nedeljo pa se bodo pomerili poedinci med seboj.

Državno nogometno prvenstvo

Včeraj je bilo odigrano v kraljevini deveto kolo nogometnega državnega prvenstva. V A-razredu je bilo na sporedu osem tekem. Največja pozornost je vsekakor veljala srečanju Rome in Trimestine v Trstu. Ta tekma je bila važna zaradi tega, kdo bo po včerajšnjih tekmah zasedel prvo mesto. Pa tudi za srečanje Venezije in Milana je bilo mnogo zanimanja. Trimestina, Venezia in Roma so imeli od zadnje nedelje namreč enako število točk. Včeraj pa so se tekme končale takole:

Livorno : Modena 2:2, Ambrosiana : Napoli 5:1. Lazio : Bologna 5:1, Liguria : Juventus 2:0, Torino : Genova 1:1, Trimestina : Roma 0:0, Venezia : Milano 2:0, Atalanta : Fiorentina 1:0.

Trimestina in Roma sta si točki porazdelili na pol, dočim je Venezia ves izkupicek spravila v svoj žep. Zaradi tega je zdaj Venezia zasedla prvo mesto, sledita pa Trimestina in Roma, ki imata tudi enako število točk, vendar pa imajo Tržačani boljše razliko v golih. Vrstni red je takšen: Venezia 13 točk, Trimestina in Roma po 12 točk, Liguria 11 točk, Ambrosiana, Lazio, Fiorentina in Torino imajo po 10 točk, Juventus in Genova imajo po 9 točk. Sledijo Livorno z 8 točkami, Milano 6 točk, Bologna, Modena in Napoli pa imajo po 5 točk. Pri včerajšnjih tekмах prevladala visoka zmaga Ambrosiane in Lazio.

Tekme v B-razredu so se končale takole:

Vicenza : Prato 2:0, Bari : Udinese 2:0, Savona : Fiumana 3:2, Alessandria : Lucchese 4:1,

Pro Patria : Novara 0:0, Pescara : Sienna 1:0, Padova : Brescia 0:0, Fanfulla : Reggiana 2:0, Spezia : Pisa 2:0. V tem razredu so na prvem mestu Vicenza, Fanfulla in Bari, ki imajo po 14 točk. Sledijo Alessandria 13, Novara in Padova po 12, Pescara in Brescia po 11, Udinese 9, Spezia in Savina po 8, Reggiana in Prato 7, Pro Patria, Sienna in Pisa po 5, Fiumana 3, Lucchese pa nima do zdaj še nobene točke.

Novice iz Države

Posebni znaki za častnike, ki so napredovali zaradi vojaških zaslug. Odslej bodo posebne znake, ki so bili navedeni za častnike kopenske vojske, kateri so napredovali zaradi izrednih vojaških zaslug, nosili lahko tudi tisti častniki, ki so dosegli izredno napredovanje zaradi posebnih zaslug v vzhodni in severni Afriki in v Španiji.

Razstava nemških slikarjev v vojni. V rimski narodni galeriji sodobne umetnosti je bila pretekli petek odprta »Razstava nemških slikarjev v vojni«, ki jo je organizirala nemško-italijansko društvo pod pokroviteljstvom vrhovnega poveljstva nemške vojske. S prireditvijo v Rimu je razstava nastopila svojo pot po Evropi. Priredili jo namreč nameravajo še po več drugih evropskih mestih. Razstava naj pokaže, da uspehi orožja niso samo posledica boljšega materiala in boljše organizacije, pač pa da izhajajo predvsem iz silne volje in vere vojakov. Pri odprtju razstave so bili navzočni tudi nemški veleposlanik von Mackensen z vojaškim atašejem Kintelenom in drugi osebni ministri z veleposlanstva, italijanski prosvetni minister Bottai, rimski guverner, glavni ravnatelj umetnosti, glavni ravnatelj za propagando iz prosvetnega ministarstva ter mnogo drugih. Razstavljenih je nad 130 slik (olja, akvareli, risbe) v šestih sobah. Razstava bo odprta do 10. januarja 1942.

Italija ima 45.354.000 ljudi. »Službeni list« prinaša naslednje številke o gibanju prebivalstva v Italiji. Novembra 1941 je bilo v Italiji 27.260 porok. V istem mesecu se je rodilo 66.430 živih otrok, vseh ljudi pa je novembra v Italiji umrlo 50.817. Rodilo se jih je torej 16.113 več kot pa umrlo, nazaj v domovino pa se jih je vrnilo 3297 več kot pa odšlo v tujino. Dne 30. novembra 1941 je imela Italija brez novopriključenih dežel 45 milij. 354.000 ljudi.

Zborovanje zastopnikov steklarske in keramične industrije. V ministrstvu za korporacije so se pred kratkim sestali na posvetovalne člane konzorcija za steklarstvo in keramiko. Posvet se je začel s pozdravom Duceja, nakar je podpredsednik podal splošen položaj, ki danes vlada na tem gospodarskem področju. Zlasti se je bavil z vprašanjem proizvodnje in prodaje steklenih in keramičnih izdelkov. Po njegovem poročilu se je razvil živahen razgovor med navzočimi izvedenci za ta vprašanja. Na koncu so sprejeli več sklepov.

Smrt uglednega slikarja. V Modeni je te dni umrl ugledni italijanski slikar, prof. Ferdinando Cavacchioli. Po zamisli, pa tudi v tehničnem oziru so njegova dela res nekaj svojevrstnega. Njegov avtoportret je bil razstavljen tudi na beneškem bienalu in je vzbujal splošno pozornost. Tudi kritiki so se laskavo izražali o njem. Cavacchioli je svojas tudi že v Rimu razstavljal. Dosegel pa bi bil lahko še večje uspehe, če bi imel vselej vsjega na razpolago, česar si je za umetniško plat svojih izdelkov želel, to se pravi, če bi bil premožnejši. Priredili so mu lep pogreb.

Pojasnjen umor pri Vipavi. Zadnjič so italijanski časopisi poročali o zagonetnem umoru Leopolda Kobala, ki je bil doma iz Erzela nad Vipavo. Našli so ga mrtvega in mu je nekdo zadal dva strela iz samokresa. Sprva je kazalo, da ne bo moglo odkriti zločinca, policijske oblasti pa so razpele vse mreže in je res njihova zasluga, da je bil zločin tako hitro pojasnjen. 38-letnega Kobala je ustrelil 46letni Leopold Terčelj, ki je svoje dejanje po daljšem zasliševanju tudi skesano priznal. Tudi Terčelj je doma iz Erzela nad Vipavo. Moral se bo zdaj zagovarjati zaradi umora in zaradi prepovedane nošnje orožja.

Poslednja letošnja predbožična glasbena prireditve bo prva javna produkcija ljubljanske Glasbene akademije in Srednje glasbene šole, ki bo v ponedeljek 22. decembra ob 18.15 v veliki Filharmonični dvorani. Nastopili bodo gojenci in slušatelji Gregorc, Marolt, Burgerjeva, Staničeva, Mlakarjeva, Gröbmingova, Senegačnikova, Kruljeva in Boštjančič iz pevskih, klavirskih ter violinskih šol rektorja Trosta, ravnatelja Betetta in profesorjev Trostove, Ant. Ravnika, Wistinghausnove, Šlaisa ter Dariana. Izvajali bodo skladbe Haydna, Ravnika, Ponchiellija, Mozarta, Leoncavalla, Corelli-Leonarda, Beethovna, Gregorča, Saint-Saensa, Chopina, Rahmaninova, Liszta, Verdija in Bruchsa. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so v predprodaji v Matični knjigarni. Vee, ki jih zanima napredek našega glasbenega naraščaja iz naše najvišje glasbene institucije, na interesantno prireditve opozarjamo.

»Beli zamorček« (pisala in slikala Končič Ahačič) bo zapolnila vaše male vso dobo počitnic. Dobi se po vseh knjigarnah.

Včerajšnja nedelja pa ni bila zlata

Ljubljana, 22. decembra.

Kakor po navadi je zadnja nedelja pred božičnimi prazniki tako imenovana »zlata nedelja«. Na zlato nedeljo je bilo druga leta v mestu precej bolj živahno kakor pa je bilo na včerajšnjo nedeljo. Trgovine so bile sicer odprte, v njih je bilo polno kupeev, letos pa so bile zaprte. Druga leta so meščani, pa tudi okolišani prihajali v mesto, da nakupijo zase ali za svoje drage božična darila in tudi za svoje male so nakupili še to in ono, s čimer jih bodo razveselili, ko bodo darila postavili pod okrašeno božično drevesce. Odkar pa je po svetu začela divjati vojna vihra, smo iz leta v leto bolj opazili, kako izgublja »zlata nedelja« na svojem pomenu. Posebno letošnja nedelja je bila še čisto podobna navadnim nedeljam, saj so bile trgovine zaprte; pa če tudi bi bile odprte, bi vendar ne mogli kupiti stvari, ki bi jih mi radi. Zaradi drugih nenujnih in neizvlečnih potrebščin pa bi bilo res odveč, da bi morale biti vse trgovine odprte. Torej letos ne bo pod drevesci kaj prida božičnih daril, seveda če ne bodo darovalci posegli po darilnih predmetih in vse drugo, kar je brez nakaznih nemogoče dobiti. Ostalo pa

je precej drugih zadev za nakup, ki prijaajo železcu in ki jih je mogoče dobiti brez nakaznih in še v prosti prodaji. Že do zdaj si je mogoče opaziti, da ljudje kaj radi posegajo po raznih dezertirnih vinih in likerjih, ki jih bodo letos podarili v večji meri kakor sicer. Tega blaga je na našem trgu trgu več kakor dovolj in trgovine so prav dobro zložene z najboljšimi italijanskimi vini. Kdor pa je prijatelj dobre knjige, ima tudi veliko izbiri. Knjižarne so dobro zložene z najnovejšimi knjižnimi proizvodi in tudi kupeev ne manjka. Izgleda, da bo tudi letošnji Božiček dober in bo obdaril vsakogar, ki ga ima rad.

Tudi vreme ni bilo

»zlato«

Ljubljana, 22. decembra.

Tudi včeraj ljudje niso vedeli, kam neki bi se dejali. Vreme je bilo pusto, nebo oblačno, ceste pa popolne blatne. Dopoldne je bilo kakor je pač ponavadi ob nedeljskih dopoldnevih. Meščani so bili pri službah božjih, potem pa na kratak sprehod po Tivoliju in nato domov.

Popolodne pa so nekateri pohiteli malo v okolič, do bližnje gostilne, kjer so vedeli, da so klali in imajo na jedilnem listu domače krvavice in okusne pečence. Povečini pa so meščani ostali kar lepo v mestu. Nekateri so bili kar ves dan doma in so natepavali karte, to je namreč zdaj zelo v modi. Dobro so bile obiskane spet kinematografske predstave, pa tudi gledališke dvorane so bile dobro zasedene. Posebno privlačni so postali »Rokovnjači« v ljubljanski Drami.

Tudi brez umetniških razstav včeraj ni bilo. Veliko prijateljev umetnosti je včerajšnjo nedeljo pohitelo v Jakopičev paviljon. Pa tudi Oberne-lova galerija je bila deležna velikega obiska. Tam se bliža namreč koncu razstava mojstrov impresionistov Jakopiča, Jame, Vesela in Sternena.

Obe razstavi imata kvaliteta dela in tudi prodaja gre dobro od rok. Ljudje so namreč prišli do prepričanja, da so nakupljena umetniška dela tudi dobro naložen kapital, ki ima še svojo posebno vrednost.

Ljubljanski poklicni reševalci so imeli — razen nekaj navadnih bolniških prevozov tako v soboto kakor tudi včeraj, lep mir. Meščani so že v predprazničnem razpoloženju. Gospodinjje se podvzajajo z zadnjimi nakupi za božične praznike. Manjka še to in ono za skromne potice.

Tudi kupčija z mladimi smrekicami gre kar dobro v denar, vendar pa se opazja, da so kmetje pripeljali na Kongresni trg že volčne smrekovih drevesc, kakor navadno druga leta, kar navada božičnih drevesc počasi izgublja svoj čar in namesto nje ljudje raje kupujejo domače jaslince. Še dva, tri dni, pa bodo zapeli božični zvonovi in oznanili: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje...

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici tvrdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Črna KAMELA

Wu-Kno-Hing je tedaj stopil v sobo in mrmral nekaj predse. Chan je začel z njim govoriti v kitajščini. Wu je dvignil svoje zaspane oči in precej dolgovestno odgovorjal.

Zužljanje v tujem jeziku med tema dvema predstavnikoma najstarejšega kulturnega naroda na svetu, je postajalo vedno glasnejše, hitreje in Wujevo pripovedovanje vedno strastnejše. Vsi trije poslušalci so z nenavadnim zanimanjem sledili pogovoru. Na zunaj je bilo vse skupaj videti kot kakšna predstava v tujem jeziku. Niso sicer mogli zasledovati besed, toda občutek za dramatične trenutke se je bil prenesel na občinstvo. Kot lovski pes je Chan pri tem enkrat dvignil svojo glavo, čeprav je mirno sodeloval v razgovoru. Stopil je k staremu možu in ga krepko prijel za ramo. Edino ena beseda, ki se je dala razbrati iz Wujevega zlobudranja, je bila razumljiva. Govoril je namreč o »žganjarju«.

Končno je Chan skomignil z rameni in se obrnil do ostalih. »Kaj pravi, Charlie?« je živahno vprašal Bradshaw.

»Ne vem nič,« je odgovoril Chan.

»Kaj pa je prav za prav hotel s tem »žganjarjem«?

Charlie ga je ošinil s kratkim strogim pogledom. »Jezik »starca govori z izbrano modrostjo in človek ga rad posluša, naspotno pa naj jezik mladine ostane rajši za zobnik,« je priponil.

Chan se je potem obrnil k Juliji. »Poprej ste mi omenili »obarico miss Fane. Ta še ni bila zaslišana. Ali bi bili tako dobri in mi jo privedli sem?«

Julija je prikimala in odšla. Wu pa se je še zmerom motal med vrati in znova od časa do časa izbruhal poplavo besedi, ki

jih je spremljala z ustrežajočimi kretnjami. Charlie ga je nekaj časa poslušal, potem pa ga je odvelkel k vratom.

»Wu se pritožuje, da nihče noče jesti njegove večerje,« je rezel smeje. »On je umetnik v svojem poklicu in trpi zavoljo tega, ker ne žanje priznanja. Njegovo staro srce se od obupa kar trga.«

»Verjetno,« je pripomnil Jimmy Bradshaw, »zveni to sedaj nekam trdo in brezobzirno, toda nekatere reči njegove obrti so nazadnje le neznozne...«

Chan je pritril. »Mislim sem na to. Morda kasneje. Zakaj tudi ne? Kaj konec koncev pomaga mrtvecu, če živeči stradajo?«

Julija se je tedaj v družbi sobarice Ane vrnila k čakajočim. Ana je bila temnopolta vitka ženska, zelo uglasjenih kretenj.

»Vaše ime, prosim?« je začel z zasliševanjem Chan.

»Ana Rodderick,« je odgovorila. Čulo se je, kakor bi iz njene odgovora udarjala kljubovalnost.

»Od kdaj ste pri miss Fane?«

»Približno poldrugo leto, sir.«

»Tako. In prej ste bili v drugi službi v Hollywoodu?«

»Ne, sir. Takoj na dan svojega prihoda sem šla v službo k miss Fane in do takrat nisem bila pri nikomer drugem v službi.«

»Kako ste prišli do tega, da ste odstopovali v Kalifornijo?«

»Imela sem v Angliji svojo službo, toda znanci so mi pisali, da so v Ameriki višje plače in da je splošno življenje veliko boljše.«

»Vaši odnosi do miss Fane so bili v redu?«

»Seveda, sir, sicer bi ni bila pri njej ostala. Lahko bi šla v marsikatero drugo službo.«

»Vam je kdaj dovolila vpogled v svoje zasebne zadeve?«

»Ne, sir, nikoli. Ravno to sem na njej tudi posebno cenila.«

»Kdaj ste poslednjič videli svojo gospodarico?«

»Malo pred pol osmo. Mislim sem iti v kuhinjo, da bi popila skodelico kave, ker je kazalo, da se bo večerja zakasnila. Miss Fane je šla v svojo sobo. Ko me je slišala, da sem v sobi

zraven, me je poklicala in prosila, naj bi ji dala zaponko za orhideje, ki jih je imela v rokah. Potem sem ji eno poiskala.«

»Popisite mi natančno to zaponko.«

»Bila je res ljubka, z briljanti posuta zaponka. Približno dva centimetra dolga, vsaj tako se mi zdi. Pripela sem potem orhideje na desno ramo njene obleke.«

»Ali vam je kaj natančneje rekla o cvetlicah?« je zasliševal Chan.

»Rekla je le, da jih je poslal nekdo, ki ga je imela nekoč silno rada. Bila je prilično razburjena.«

»Kaj se je potem zgodilo?«

»Vseda se je k telefonu,« je pripovedovala Ana. »V njeni sobi zgoraj se namreč nahaja priključni telefonski aparat. Ko je poiskala neko številko v telefonskem seznamu, je začela vrteti številke.«

»Ste morebiti kaj ujeli na ušesa iz njenega telefonskega pogovora?«

»Nimam navade vohuniti, sir. Takoj sem jo pustila in odšla nazaj v kuhinjo.«

»Dve minuti čez osem ste bili torej v kuhinji?«

»Da, sir. Točno se spominjam, kajti kuhar in Jessop sta pogostokrat pogledala na uro, ker jima ni šlo v račun, da se utegne večerja zakasnit in se je povrh tega zamudil tudi — žganjar.«

»V kuhinji ste bili tudi takrat, ko je ta »žganjar« končno okrog deset minut čez osem prišel?«

»Da. Nekaj minut kasneje sem šla v svojo sobo.«

»Svoje gospodarice niste več videli?«

»Ne, sir, potem je nisem več videla.«

»Še nekaj. Chan jo je pazljivo motril. Ali se vam je morda zdelo kaj čudno njeno vedenje in ali ste v tem vedenju videli kaj posebnega. Ali je bila zmerom takšna?«

»Nič nenavadnega nisem zapazila na njej.«

Ribničani pred svojimi božičnimi jasljami

Učenci ribniške meščanske šole izdelali že več božičnih jaslji

Ribniška dolina je v zimskem času, ko sneg beli temne gozdove, da se bleste v soncu se lesketajočim ivju, še posebno lepa in očarljiva. Tako tiha in mirna je v božičnih dneh, ko se odeva v božične čare in nam sama narava diho: mir in dobro voljo. Naše misli in notranjost srca so željne pravega prazničnega razpoloženja in globljega doživljanja praznika miru. Tako iskreno si morda nikoli mnogi izmed nas ni zaželel, da bi bil na sveto noč po čustljivem običaju, ki ga je ohranil naš rod, v krogu svojih dragih pri jasljah — pred novorojenim Detetom-Odrešenikom.

Razveseljivo je, da so v Ribniški dolini ohranili prelep in svojski slovenski božični običaj — božične jaslje. V nekaterih hišah še sedaj najdemo prave, domače umetnine iz starejših dob, nekatere hiše po dolini pa imajo slovenske jaslje, ki jih je naslikal akademski slikar Maksim Gaspari. Žal, da je obeh vrst še premalo.

V Ribniški dolini, kjer so dani vsi pogoji za ceneno rezbarstvo in strugarstvo, naj bi z oživitvijo rezbarstva in strojarstva, oživela tudi misel na skoraj pozabljene jaslje.

Pravilne jaslje si lahko brez večjega truda in z malimi stroški napravimo sami na več načinov. Za rezljanje figuric bo že malo pozno, spretnosti si lahko te zgnežemo iz posebnega gnetila, ki je podobno plastelinu. Vzameš 280 g čistega čebelnega voska, ga raztopiš in dodaš 100 g sveže svinjske, nesoljene masti in pa 120 g dobre zmlete barve »bholus«, ki jo dobiš v drogeriji. Ta zmes ti da pol kilograma izvrstnega gnetila za manjše izdelke. Če je sprva pretrdo, postane pri gnetenju s toplino rok volnejše in se da lepo oblikovati. Vsaki figurici napravimo najprej ogrodje iz primerne debele mehke žice. Na to nanašamo tanke lističe gnetila prav tako, kakor če upodabljamo iz gline. Figurice ne zgledajo in ne barvamo, ker najlepše učinkujejo v svoji naravni barvi.

Za umetnike v izrezovanju ploskih predmetov z ločno žagico, kakor tičnice, vremenjskih hišic itd., so jaslje z vrezanimi figuricami prav hvalježno delo. Ne gre za jaslje, ki se dvigajo v mahu, kjer mrgoli pastircev in ovčic, dreves in grmovja, ampak le za jaslje, ki naj bi simbolično prikazovale največji dogodek v človeški zgodovini, rojstvo težko pričakovanega Boga, ki prinaša vsem potrebnim miru in utehe. Osrednje osebe: Mati božja z Detetom in sv. Jožef morajo pač ostati idealizirane, zaradi tega tudi v oblačilih, kakor jih vidimo na slikah ali drugače upodobljene. Vse drugo osebe je pa lahko iz naše dobe in tvori simbolično dekoracijo svojemu osrednjemu starčku

ob palici, popotnik, betežna starica, begunec, delavec, mati itd., pa tudi osebe, ki prizor poživljajo: pastir z rogom, pastirček s piščalko, solarček, prezebujoča deklica in seveda velike in male ovčice tudi. Vsaka oseba naj z držo izraža molitev, počastitev, veselje ali da prinaša dar in podobno.

Velikost posameznih figur uravnajmo po prostoru in številu oseb. Posamezni deli, obleka itd. naj bo čim preprostejša, toda dekorativna. Zato naj tvori vsak sestavni del le ploskovno enoto, brez podrobnosti sence in gub, lepo oblikovano in učinkujočo po barvi v zvezi z okolico.

Za izrezovanje figur rabimo 3 do 5 mm debele lipove desčice ali pa vezane plošče. Na spodnjem delu vsake figure napravimo primerne podaljške, ki jih vdenemo v lesen plošček, da jo lahko poljubno prestavljamo na desno ali levo stran jaslja. Zato naj bodo figure od obeh strani poslikane. Izrezane figure plosko brusimo na finem steklinem papirju. Nato izmočimo in suhe še enkrat obrusimo. Na ta način bodo ostale ploskve tudi pri baryanju gladke. V ta namen rabimo plakatne barve, ki les popolnoma krijejo. Barve naj bodo žive in naj se med seboj lepo ujemajo. Figurici postavimo na svetlorumen, kakor sploh ves temelj jaslja, ki ga lahko prikrasijo tako, da tvorijo pred hlevcem dve ali tri nizke stopnice. Hlevček, za katerega je potreben debelejši les (8 do 10 mm), naj bo v slogu, ki ga vidimo pri

stajah in pastirskih kočah po naših planinah. Streha naj bo krita s škodlami ali slamo, seveda brez sprednje stene. Ostenje je po barvi temno in zakajeno, da se svetlejša figure tem lepše odražajo. Škodle nacepiš iz goste smrekovine ali pa jih narežemo iz tankih obodnic, pa tudi oblačen kar s škarjami in nalepimo s klejem na strešne ploskve.

Lepo število takih ličnih jaslji so izdelali učenci meščanske šole v Ribnici. Tako prihajajo v naše domove zopet naše božične jaslje.

Prav lepo lahko izgotovimo jaslje tudi z žgalno iglo. Figure izrežemo z ločno žagico, obrise risbe pa izžgemo z iglo, nato barvamo z vodnimi barvami, da ostane viden slok less, ki naj bo le lipa ali javor. Izdelke nato prevlečemo s lakim liščem, ki ga napravimo sami, če vzamemo n. pr. 100 g vinskega cveta in 10 g belega želaka.

Delo samo nas bo učilo, seveda se ga moramo lotiti z ljubeznijo in vneto. Tako si lahko prav lepo izvršimo z domačo pomočjo in brez večjih stroškov naše domače slovenske jaslje.

Slava Bogu na višavah! tako naj kipi iz naših src, ko bomo poklekili pred jaslje v svojih domovih.

Najlepši dar za božič in novo leto so »PRAVLJICE« Božene Nemcove. — Broširane stanejo le 5 lir, vezane v platno 11 lir. Kupite jih, dokler jih je še kaj!

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad spet Visokemu Komisariatu predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2 št. 1564/1 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka, 22. decembra 1941 zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Domači krompir na drobno 1.30 L; zelne glave na drobno izpod 10 kg 1 L; zelne glave na debelo 0.80 L; kislje zelje zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50 L; kmečko kislje zelje na drobno 2 L; repa na drobno izpod 10 kg 0.70 L; repa na debelo 0.50 L; kislja repa 2 L; rdeče zelje 1 L; ohrovt 1.50 L; cvetača 3.20 L; brstni ohrovt 5 L; koleraba 2 L; rumena koleraba 0.70 L; rdeča pesa 2 L; rdeči korenček brez zelenja 2.50 L; rumeno

korenje na drobno 0.80 L; črna redkev 1.20 L; osončeni hren 3 L; peteršilj 3 L; por 3 L; zelena 2.40 L; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.30 L; domača čebula 2 L; šalota 2 L; česen, 25 glavice na kilogram, 4 L; otrebljena endivija 3.80 L; otrebljeni veliki motovilci 8 L; otrebljeni mali motovilci 12 L; domači otrebljeni njivski radič (cikorija) 8 L; siljeni radič, gojen v škaflih in gredah, 10 L; mehka špinata 3 L; suhe bezgove jagode liter 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; kilogram suhega lipovega cvetja 20 L. — Domača jabolka: I. vrsta: kanadska, dolenska voščenska, renete (Harbertova, šampanjska, landsberška, kaselska in Baumanova) 5 L; II. vrsta: kosmač, zelence, tafelček, rožmarinček, carjevič 4 L; III. vrsta: vsa zdrava drobna jabolka 3 L; domači kostanj 3 L; domači orehi na drobno 11 L; orehova jedra I. vrste 38 L; orehova jedra II. vrste 35 L. — Kuncel žive teže 10 L. — Jajca 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 6 na rumenem papirju.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu, ne samo na živilskih trgih na Vodnikovem in Pogodarskem trgu ter v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih v vsaj mestni občini Ljubljanski.

Kakor je strogo prepovedano prodajanje blaga nad najvišjimi dopustnimi cenami, enako oblasti zasledujejo in kaznujejo tudi preplačevanje. Gospodinj in kupovalke naj same pomagajo pri nadzorovanju najvišjih cen ter podpirajo uradne organe v boju proti draginji, predvsem naj pa v splošno korist pomagajo preganjati verižništvo in izkoriščanje prebivalstva posebno o praznikih.

Iz Srbije

Tudi srbskemu denarju bo osnova — delo

Po nemškem zgledu bo srbskemu denarju podlaga ne zlato, marveč delo. Jamstvo za delno kritje bo nudila država s posebnimi vrednotnicami v zameno za industrijske kredite, ki jih bodo dajali denarni zavodi. Kredite srbske narodne banke, naslednice prejšnje jugoslovanske narodne banke, bodo morala podjetja obračati tako, da bodo dajali kar največ koristi. Nemški komisar srbske narodne banke je izjavil, da za zdaj, dokler traja vojna, ni mogoče prenesti zapuščene jugoslovanske narodne banke. Nova državna banka je bila ustanovljena zato, da ne bi gospodarstva prenovitev Srbije naletela na težave, ki izvirajo ravno iz negotovega položaja bivše jugoslovanske narodne banke.

Za 200 lir preplaval mrzlo Sočo. Goričani so te dni imeli priliko opazovati za sedanje zimске čase nenavaden prizor. Gledali so z nekega goriskega mostu kakih 25 let starega fanta, ki se je zagnal v mrzle valove Soče, na bregu pa mu je skupina ljudi navdušeno ploskala. Nekajkrat je zamahnil z rokami po vodi in že je bil na nasprotnem bregu, se brž oblekel in razigran odšel s prijatelji dalje. Šlo je za stavo, ki je bila sklenjena prejšnji večer v neki gostilni. Fant, ki je stavo 200 lir dobil, se piše Bartolomej Sosič. Božično nagrado si je torej zaslužil v mrzli Soči.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 22. decembra: Demetrij.
Torek, 23. decembra: Viktorija, devica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkocaj ded., Mestni trg 4; mr. Ustari, Selenburgova ul. 7.

Zaradi živilskih nakaznic je treba mestnemu preskrbovalnemu uradu takoj z dopisnico naznaniti svoj novi naslov, če se kdo preseli v drugo stanovanje. Mestni preskrbovalni urad, kakor znano, sedaj vsem strankam sam dostavlja živilske nakaznice na dom, zato pa mora vedeti tudi za vse spremembe naslovov, da ljudje o pravem času dobe svoje živilske nakaznice. Da pa ljudem ne bo več treba hoditi v Mestni dom naznanjat naslova in s čakanjem izgubljati časa, naj vsak takoj svoj novi naslov mestnemu preskrbovalnemu uradu sporoči pisмено kar na dopisnici.

Maksimalne cene za božična drevesca v Ljubljani je določil Visoki komisariat tako, da je dovoljeno smrekova drevesca s podstavkom vred prodajati po velikosti od 5 do 30 lir, jelova pa od 10 do 40 lir. Te cene veljajo v Ljubljani do 24. decembra zvečer. Najvišja drevesca, ki merijo tudi po 4 m, ne smejo presegati teh najvišjih dopustnih cen.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Ponedeljek, 22. decembra: zaprto.
Torek, 23. decembra, ob 17. uri: Hamlet. Red B.
Sreda, 24. decembra: zaprto.

OPERA:

Ponedeljek, 22. decembra: zaprto.
Torek, 23. decembra, ob 17. uri: Prodana nevesta. Red Cetrtak.
Sreda, 24. decembra: zaprto.

Izredni uspehi je doživela letošnja nova uprizoritev Shakespearjeve tragedije »Hamlet« za Janom v naslovni vlogi, v prevodu pesnika O. Zupančiča, dr. Kretovi režiji, inž. Franzovi insecinaciji in z D. Zebretovo sceno glasbo. Nanovo zasidene vloge so dale tako posameznikom, kakor celokupnemu ansamblu priložnost, da dokaže novo stopnjo svoje umetniške zmogljivosti.

Mladinski predstave v Drami. O božičnih praznikih bo uprizorila Drama dve mladinski predstavi in sicer: v četrtak 25. t. m. na Božič ob polni dopoldne Gollevo zabavno igrano »Princeska in pastirček«, ki je primerna za naše najmlajše, pa tudi za odraslejšo mladino, na Stefanovo pa bodo ponovili Gollevo poetično pravljico »Peterčekove poslednje sanje«. Za obe predstavi bodo veljale znižane cene. »Peterčekove poslednje sanje« se bodo pričele ob 14. uri. Zelo primerno božično darilo za malčke so vstopnice k tem predstavam.

Abonente reda Cetrtak opozarjamo, da jim bo nadoknadena uprizoritev, ki je izpadla zaradi obolenosti Heybalove pretekli četrtak, izjemoma v torek, 23. t. m., ob 17. uri. Peli bodo Smetanovo komično opero »Prodana nevesta« z Vidaličev v naslovni partiji ter Franclem, Bettetom in Banovcem v glavnih partijah, Dirigent: D. Zebre. — Režiser: C. Debevec. — Koreograf: inž. Golovin.

Opera pripravlja uprizoritev Heubergerjeve opere »Ples v operi« pod muzikalnim vodstvom dirigenta D. Zebreta in v režiji E. Freliha. Sodelovali bodo: Zupan, P. Juvanova, Sladoljev, M. Sanein, Polajnarjeva, B. Sanein, Barbičeva, Poličeva in Jelnikar. Uprizoritev je predvidena v začetku januarja.

USNjeni NOTEZI in PISALNE MAPE

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

LJUDSKA KNJIGARNA, trgovina NIČMAN

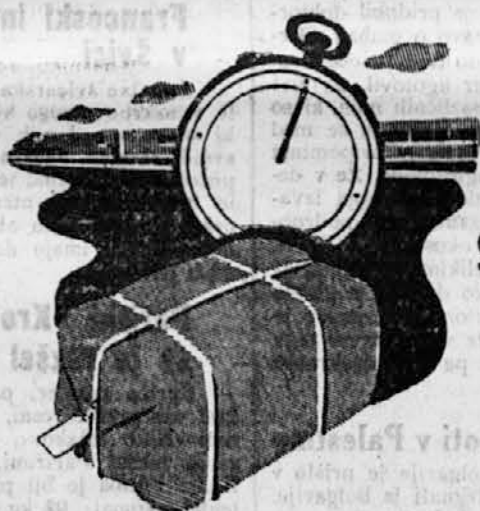
O praznikih bo uprizorila Opera mladinsko igrano Frana Lipaha »Desetnica« z Barbičev v naslovni vlogi. Ta nova mladinska predstava je posneta po narodnem motivu, ki je znan iz pesmi »Desetnica«. Glasbo je komponiral J. Gregor. Dejanje pokaže usodo desete kraljeve hčere, ki mora po svetu, a reši v berača zakletega kraljevičja. Opozarjamo na znižane cene!

Išiel je Gledališki koledarček, ki je najlepši priložnost za ljubitelje gledališča. Slike vseh naših igralcev in pevcev ter zanimivi članki o gledališču, so vsebina koledarja. Opozarjamo tudi na razpis lepih nagrad in na skrajšanje zbiranje. Koledarček se dobi pri operni in dramski blagajni. Cena 12 L.

Robidovo listje

zimske rasti, lahko tudi na peči sušeno, kupim vsako količino po najvišji dnevni ceni.
M. Čuček, Ljubljana, Sv. Petra cesta 13.

PACCHI POSTALI URGENTI NUJNI POŠTNI PAKETI

giungono a destinazione contemporaneamente alle corrispondenze per espresso impostate nello stesso giorno ed alla stessa ora. - Sono accettati da e per tutte le località del Regno e delle Colonie italiane. - Hanno corso coi treni diretti e direttissimi. - Sono recapitati a domicilio per espresso subito dopo l'arrivo a destinazione.

dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in njenih kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo.

Zavetje v pečevju

Le tu pa tam se je poskušalo še upirati kakšno krdelce, pa so z vseh strani navalili nanje, odpor je bil zlomljen skoraj pri prici.

Samo pilčih dvajset Francozov je ostalo živih. Te so zvezali in jih segnali v tropo. Ko so pobirali ranjence, so tesno ob Francozu dobivali ranjenega ali mrtvega znanca. Tako so moške iz zavetij dobili mrtve še Petelinčevega, Robnikovega, Rejčevega in Jernejčevega.

Lukey je dal iz Dobrave pripeljati voz. Na dva kraja so nato pognali. Mrtve in ranjene svoje, pa mrtve Francoze so odpeljali proti Suhemu lazju. Ranjene Francoze pa so naložili na vozove. Na dva voza so nato epehali še tistih dvajset ujetnikov, na druga dva pa so naložili orožje, ki so ga pobrali.

S temi vozi pa so dolgo stali kar sredi ceste, ali pa so jih odvozili.

Lukey je tačas nekaj vneto prigovarjal Kertucju.

»Tone Vreski!« je nato zaklical in štiri imena je oglasil. Možje so bili naglo pri njima.

Ko je Tone pristopil, se mu je Lukey nasmehnil.

Kakor če počti led na zamrznjeni vodi, ali če izza oblaka v bridko, mrzotno senco po doigem času posveti sonce — se je zdel nasmeh na tem zmerom mrčnem obrazu.

Toneta je obšlo kar gorko okrog erca. »Tone Vreski, kar si danes zame napravil, tega ti ne bom pozabil svoje življenja!« Sezi mi v roko!« je rekel Lukey.

Krepko sta si stisnila desni.

Potem pa je Lukey spet povzel:

»Možje! Dobro reči smo opravili in v redu! Zdar pripovedujem glavariju, da bi bilo edino prav, če bi si z zmago še bolj opomogli! V Glavniku je ostala samo še peščica. Napoleon rabi vojaške druge, iz Globljane ne bodo mogli poslati ne enega moža več na pomoč, saj še epodaj komaj kroté ljudje! Da bi se utegnili masčevati za tisto, kar smo danes naredili in kar bomo še utegnili — na to ni misliti! Zato pa se mi zdi prav, da vam svetujem tole: vrste kar pri prici v red — in v Glavniki! Kaj vaših in naših ljudi je zaprtih tam! Celo leto in več so že v ječi! Dosti manj jih ne bo kakor dve sto, rajši pa več — tako cenim! Tistih nekaj mož, kar jih Francozi v Glav-

niku še premorejo in s katerimi strahujejo ljudi — to nam bo zdaj komaj za malo južino! Kaj menite? Mislim, da bi nam bilo lahko še po smrti žal, če se te, tako lahke reči ne bi lotili, zdaj, ko smo opravili tako veliko!«

Nekaj časa so molčali in se prestopal.

Potem pa je Tone dejal z jasnim glasom čisto preprosto:

»Pravi! Kar pojdimo!«

Zdar so pa še drugi pritrdili.

»No, če se vam zdi, da je stvar v redu, potem pa le kar!« je nato zapiskal Kertuc.

Spet je zapel rog.

Med ljudmi se je v hipu razvedelo:

»V Glavniki gremo! Ječe odpirajo, naše rešiti!«

S pobočja je pridrvel visoko na konju Kertuc.

»Naprej!« je zakrkal in planil pred voz.

Za njim so se razvrstili plahutarji, za njimi pa so pritisnili kmetje.

Sonce se je že prevrgnilo čez poldne. Dan je bilščal; gorko jim je postajalo, da so se jeli razpenjati. Speli so po beli cesti. Nad zelenimi gozdovi pa so svetile snežne gore.

Se preden se je dan nagnil, so ljudje v Glavniki že vedeli, da gredo.

Lukey je bil na svojo roko poslal naglega sla.

V trgu je šumelo kakor v panju.

Znancem so se svetile oči. Napeto so poslušali v ono kraj, če se nemara že ne slišijo kakšni glasovi.

Pa saj ni bilo misliti! Pred nočjo jih prav gotovo ne bo!

Misel, da gredo reševati ujete, pretepane, eestradne rojake, je možem vživela kar naprej novih moči.

Nobenemu se ni niti za hip zadelo, da bi bil truden. Kaj truden, ljuba duša! Nogé morajo poslušati, ko pa gre za tako reči! Res, da smo že od teme na nogah in da imamo za seboj boj, pa bomo še tudi do druge teme, do jutri zjutraj, če bo treba — in če se nam bo namerilo, potem se bomo tudi še enkrat tepili!

Ura mineva za uro.

Visoko na konju jaha tam spredaj Kertuc.

Možje pa gredo, dolga široka vrsta, za njim. Vsa cesta jih je polna, prah se dviga in nagaja. Nič zato!

Sonce se nagiba, zmerom bliže je večernim hribom.

Tale hlad se pa res priže!

Zraven vode se, preden krenejo z brega navzdol, ustavijo. Kertuc je ukazal počitek.

Zdar je pa sonce zašlo.

Druga za drugo se kmalu začenjajo prizigati zvezde.

Nebo temni, noč se spušča na zemljo.

Kmalu je že čisto tema. In močje se spet premaknejo.

Črna noč, na nebu z zvezdami obsuta, spodaj splakovana in pahavana od počitka preč s tisočimi šumi, — posastne veje, ki se slezajo nepričakovano nad pot in tožijo iz zapuščenosti v temo po odrešenju, hladni veter, ki bistrí čela — pa gluho topotanje korakov in zmerom enako šumenje vodé, ki jo je bilo vse živo zapustilo — to lega na srca mož, ki gredo tako tiho dol po bregu. Razen misli seveda, da se bodo v kratkem spet tolkli. Pa kaj! Roké so gorké, opoldne so že mlatile, kar ne bi še zdaj, dosti lažji bo opravke! Saj so se ga bile že privadile, konec krajev! Prav zares so se ga že privadile, ali ne?

Kar naprej, možje!

Naprej dol, po tem bregu, pot prihaja zmerom zlonejša. Kar dobro dé človeku, ko se tako spušča.

Noč, noč, nemara si pa ti zadnja! Čeprav sem eno preskušeno dobro opravil — kdo ve zagotovo, če bom drugo tudi?

Tako se pobara večkrat zapored marsikakšen mož, ki gre v trumoli dol proti Glavniku, proti tisti jetnišnici, prav za prav, pošteno rečeno; vé se, da tja meri pot.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

265.

»Prva najina naloga,« je začel Lavrencij, »je ta, da se ne smeja dati preplašiti, naj počno z nama, kar hočejo. Bej ima pred Evropejci precej strahu. Ne smeja pokazati strahu in se delati, kakor da nama bejevo pritiskanje ni nič mar.«

266.

»Ali večkrat sem slišal,« je zamišljeno odvrnil Aleš, »da kaznujejo ti oblastniki sužnje za vsako malo reč s smrtjo po dolgih, hudih mukah. Ne bojim se, a ljubo bi mi tudi ne bilo, če bi me v tej luknji okrajšali za ped.«

267.

»Tega se ni bati. Predrago naju je plačal,« ga je tolažil Lavrencij. »Saj si slišal, kako naglo nama je ponudil prostost, če bi se drago odkupila. Možak je zelo denarja lakomen. Čakajva, vse bo prešlo.«

Tihi ocean – največje morje sveta

Vanj bi lahko pogreznili vseh pet celin in še ne bi bil poln

Sirnemu oceanu, kjer se danes odigrava na nešteti točkah hudi boji, tako rekoč boji na življenje in smrt med Japonsko in ameriškim Združenimi državami ter Anglijo, je dal ime »Pacifik« ali »Tihi ocean« slovit pomorščak Magallans, ki je med prvimi te prostrane vode tudi prevozil, čeprav seveda ni imel na razpolago takšnih ladij, kakor se s njimi lahko ponosa sodobni svet. Vozil se je tod v letih 1520–1521.

Ko je prijadral okoli južnega ameriškega rtiča in s tem zapustil vedno nemirni Atlantik, ga na njegovi dolgi vožnji niso več zasledovali morskimi viharji, kajti prišel je na izredno mirne morske vode. Vreme je bilo tod vedno takšno, kakršnega si je želel. In ker je bilo morje, po katerem se je vozil, ko je objadral južni ameriški rtič, tako nenavadno mirno, ga je krstil z imenom »Mare Pacificum«, Tiho morje.

Nekoč so Tiho morje imenovali »Južno morje«, danes pa ga mnogi tudi nazivajo Veliki ocean za-

radi njegove ogromne obsežnosti. Res je to najprostranejši ocean na vsem našem planetu. Njegova površina meri 180 milijonov štirinajstih kilometrov, kar je približno tretjina vsega zemeljskega površja, oziroma vsaj polovica vse zemeljske površine, ki jo pokriva morje. Tako ogromen je Tihi ocean, da bi vanj lahko pogreznili vseh pet zemeljskih celin in še ne bi napolnili velikanskega prostora, ki ga zavzema. Tam, kjer je Pacifik najširši, sega čez polovico zemeljskega oboda.

Ni pa Tiho morje samo največje med vsemi in najbolj mirno, pač pa so v njem tudi največje globine na svetu. Morda ga vprav zaradi teh globin vetrovi ne morejo tako silovito razgibati, kakor druga morja, saj ga ogromne množine vode le preveč tišče k tlom... Dozdaj je znana največja morská globina 15.000 metrov! Iz tega se vidi, da so na nekaterih mestih morske globine skoraj še enkrat tako velike, kakor pa gorske višine, saj najvišji vrh na zemlji, Mount Everest na Himalaji, meri »komaj« dobrih 8800 metrov.

Začetki in razvoj Nemškega poročevalskega urada

Ustanovljen je bil z nastopom narodnega socializma zaradi potrebe po enotnosti in disciplini v poročevalski službi

Nemški poročevalski urad, čigar poročila bemo vsak dan v časopisih, ima sicer še precej kratko, pa zanimivo zgodovino. Ustanovljen je bil šele leta 1933, ko so v Nemčiji prevzeli oblast narodni socialisti. Tedaj se je pokazala potreba, narediti konec prejšnjima poročevalskima agencijama »Wolf« in »Telegraphische Union«, ki sta bili med seboj v večnih nasprotjih. Prva je služila demokratični vladi, druga pa je po prejšnji svetovni vojni ustanovil desničarski nacionalist Hugenberg. Treba je bilo uvesti neko enotnost tudi v poročevalsko službo.

Poročevalska urada »Wolf« in »Telegraphische Union« sta se torej leta 1933 zlija v sedanjo nemško poročevalsko agencijo »D. N. B.« (Deutsches Nachrichtenbüro), ki je postala ena največjih poročevalskih družb na svetu. Ko je izbruhnila sedanja vojna, je bilo v tem uradu zaposlenih 1500 uslužbencev, njegove podružnice pa so bile v 45 nemških mestih. Pa tudi v tujini je imela številna zastopstva (50) z nad sto stalnimi in priložnostnimi dopisniki.

Leta 1939 je imel DNB 150 obveščevalnih uradov, 46 od njih političnega značaja, 32 za gospodarska vprašanja, 44 za šport, 26 za raznoterosti in kulturo ter 7 fotografskih. V ekonomskem oziru ima DNB ustroj zasebnega podjetja v obliki brezimne družbe z omejenim zavezom. Njegovo premoženje znaša dva milijona mark in je ta družba interesirana na industriji, ki dobavlja surovine in

napol izgotovljene izdelke za nemške časopise. Država in stranka organizirano sodelujeta z DNB-jem, zlasti z upravnim svetom.

Prvi predsednik poročevalskega urada DNB je bil pred nekaj meseci umrli znani monakovski izdajatelj in narodni socialist Hugo Bruckmann. Ime njegovega naslednika še ni znano. Posle predsednika opravlja za zdaj ravnatelj lista »Völkischer Beobachter«, Wilhelm Weiss.

Ladja z judovskimi begunci

Istanbul, 19. dec. AS. Mala panamska ladja »Struma« je s 500 judovskimi begunci iz jugovzhodne Evrope prišla v Carigrad. Ladja je zapustila bolgarsko pristanišče pred nekaj dnevi in je bila najeta od judovskih emigrantov. Turki še niso dali dovoljenja, da bi ladja smela dalje potovati.

550 krat okoli zemlje

Nemška letala so po podatkih »Centraleurope« prevozila od začetka sedanje nemške vojne z Rusijo pa do 31. oktobra ogromno pot. Skupno so izvedla po teh podatkih 30.000 potoletov in pustila za seboj skupaj okrog 22 milijonov kilometrov pota. Če bi eno samo letalo pustilo za seboj tako dolgo pot, bi preletelo že 550 krat okoli zemlje.

Z razstave Jakac-Mihelič-Debenjak

Božidar Jakac: Kozolec

»Doktor muh«

Asistent Zavoda za poskuse v danski prestolnici Kodanju, Ole Hammer, si je pridobil doktorsko čast s svojo zanimivo razpravo o muhah. Ocenjevalci njegovega dela so mu to čast priznali soglasno. Med drugim je Hammer ugotovil, da živi na svetu dobrih štirideset vrst različnih muh, ki so med seboj čisto v velikih nasprotjih in se med seboj tudi silovito preganjajo. Muhe — pripominja ta novi doktor — se izredno naglo plode. Že v devetih urah so njihova jajčeca zležena. Svoja izvajanja je dr. Hammer končal z zanimivimi podrobnostmi o življenju, navadah in okusu muh. Pravi, da je mnogo let preživel med velikimi roji muh, da bi se v svoja razglabljanja lahko do dna poglobil. Eden ocenjevalcev njegove doktorske razprave je pripomnil, da bi Ole Hammer že samo zaradi tega zaslužil ne samo enkratno, pač pa tudi dvakratno doktorsko čast.

Bolgarski židje na poti v Palestino

Carigrad, 19. dec. as. Iz Bolgarije je prišlo v Carigrad 700 židov, ki so jih izgnali iz Bolgarije. Najbrž bodo potovali naprej v Palestino.

Tramvajski voz za 100 ljudi

Najsodobnejši voz cestne železnice imajo v Zürichu v Švici. Zenejo ga štirje motorji, opremljen pa je tudi z drugimi najsodobnejšimi tehničnimi napravami, ki jih je izdelalo podjetje Brown-Boveri. Tehta pa le 13 ton, kar je približno polovico manj kot druga navadna tramvajška vozila, kakršna vidimo drugod po mestih. Prostora je v tem najsodobnejšem zgrajenem in urejenem vozu cestne železnice tudi za 100 ljudi. Vsekakor je to

najmodernejši in najlažji voz cestne železnice, kar jih je zdaj znanih v Evropi.

Francoski in belgijski otroci v Švici

Številne švicarske družine so prostovoljno vzele v oskrbo mnogo vojnih beguncev, zlasti otrok, ki so se v sedanjih vojnih časih morali ločiti od svojih staršev, začasno ali za vselej. Kakor pravi poročilo iz Zürich, je zdaj v Švici 5016 francoskih in 1605 belgijskih otrok. S tem, da so prevzeli v oskrbo toliko tujih otrok, so švicarji pač najlepše dokazali, da imajo dobro srce za vse, ki so pomoči potrebni.

Pariški »Krožek težakov« se je razšel

Spričo razmer, pa tudi zaradi tega, ker so časi vse preveč resni, se je te dni v Parizu razšel tudi »Klub težakov«, v katerem so bili včlanjeni samo takšni Parižani, ki so tehtali vsaj 100 kg. Edina izjema je bil predsednik tega krožka, ki je tehta »komaj« 98 kg, bil pa je bivši minister — kakor ve povedati poročilo iz Pariza — in zato tudi neke posebne vrste »težek« mož. Če bi se pri volitvah predsednika ozirali predvsem na težo, bi moral priti na čelo tega svojevrsnega društva neki Paul Sutti, po poklicu kuhar, ki je ob ustanovitvi društva tehta nad 200 kg. Vojni časi so ga morda olajšali vsaj za nekaj kilogramov, za kar je gotovo hvaležen, če mu je le njegova obilnost delala kakšno težavo.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

DOBRI STARI ČASI

»Poslušajte, dragi prijatelj, vsa moja filozofija gre v osem ali devet kozarcev.«

»O, osem ali devet kozarcev,« je zamrmrala gospodinja, ki je vstopila in slišala to pretirano baharijo svojega zmerne gospodarja. »Osem ali devet laži!«

Prišla je naznanjat dona Giuseppeja Costabarbierija. Ta so je že oglašil v dvorani z votlim, pa vendar veselim »Deo gratias«. In takoj potem se je prikazal kratek župnik z nagubanim rdečkastim obrazom, veselih oči in belih las.

»Modrujmo, don Giuseppe,« je rekla Luiza po prvem pozdravu. »Pridite in povejte še vi kakšno lepo misel!«

Don Giuseppe se je popraskal za tilnikom, potem pa obrnil glavo malo proti inženirju ter pogledal kakor človek, ki nekaj želi, pa si ne upa prav reči. Potem pa je izustil cvet svojih modroslovnih misli:

»Ali ne bi bilo boljše, da bi katero vrgli?«

Franco in stric sta bila srečna, da sta se rešila Gilardonijeva modrovanja in sta z veseljem sedla z župnikom k mizici.

Ko je ostal sam z Luizo, je profesor tiho rekel:

»Včeraj je odpotovala gospa grofica.«

Luiza, ki je vzela Marijo v naročje, je strastno pritislila ustnice na njen vrat.

»Mogoče,« je nadaljeval profesor, ki ni nikdar znal brati v človeškem srcu, niti zadeti prave strune, »mogoče,« sčasoma... šele tri leta je zdaj... mogoče bo vendar prišel dan, ko se bo vdala.«

Luiza je dvignila obraz z Marijinega vratu. »Mogoče da,« je

38

rekla. Profesor je razumel. Poslušal je slabši notranji glas, ki mu je narekoval neprimerno besedo v neprimernem trenutku. Namesto, da bi bil nehal govoriti o tem, je vztrajal še dlje. »Mogoče,« če bi mogla videti Marijo! Luiza je pritislila otroka na prsi in pogledala profesorja tako ošabno, da se je ves zmedel in rekel: »Oprostite.« Marija, ki jo je mati tako močno stisnila, je pogledala mater, ki je imela tako tuj izraz; temno je zardela, stisnila ustnice, potočila dve solzi in zahtela.

»Ne, ne, dragica,« je nežno zamrmrala Luiza, »bodi pridna, bodi pridna, ti je ne boš nikdar videla, ti!«

Ko je potolažila otroka, je hotel profesor, ki je bil ves zmeden ob misli, da je storil nekaj napačnega, da je razžalil Luizo, katero je imel za nadčloveško bitje, vse pojasniti in se opravičiti. A Luiza mu ni pustila do besede. »Dovolj, oprostite,« je rekla in vstala. »Pojdimo gledat igro.«

V resnici pa se ni približala igralcem. Poslala je Marijo z njeno malo varuhinjo Veroniko v cerkev. Sama je nesla ostanek sladkarije staremu možu v vasi, ki je imel lačen želodec in slaboten glas, s katerim je vsak dan obljuboval svoji dobrotnici isto dragoceno plačilo: »Preden bom umrl, vas bom še poljubil.«

Poln dvomov in očitkov nad svojim nesrečnim vedenjem profesor medtem ni vedel, kaj naj stori. Ni vedel, ali naj odide, ali ostane, ali se bo gospa vrnila, ali ne, ali bi bilo brezobzirno, če bi jo šel iskat, ali ne. Gledal je v jezero, kakor bi hotel vprašati ribe za svet. Gledal je na goro, če se bo pri katerem hišnem oknu prikazala Luiza ali kdo drugi, da bi ga povprašal po njej. Potem pa je šel nazadnje gledat, kako igrajo.

Vsak igralec je buljil v svoje štiri karte, ki jih je imel v levici, drugo nad drugo tako, da je druga in tretja gledala toliko ven, da jo je lahko spoznal. In vsak je previdno prijel s palcem in kazalcem gornji ogel zadnjih dveh kart in vzel z združenim gibom zapetja in prsta četrto neznano izpod tretje prav počasi, kakor bi šlo za življenje in smrt, ter silno slovesno v primernih vzdihljajih ponavljal svoj običajni kvartopirski izrek.

Profesorju je prišlo na misel, da ima tudi on v roki skrito karto, adut, o katerem še ne ve, ali ga bo dal vrn ali ne. Ima oporoko starega Maironija. Nekaj dni po smrti gospe Terezije mu je Franco rekel, naj jo uniči in nikdar nič ne omeni njegovi ženi. Poslušal je samo v toliko, da je molčal. Listina pa je še bila na svetu, ne da bi bil Franco vedel za to. Njen lastnik si je namreč vtepel v glavo, da bo počakal, kako se bodo razvili dogodki, ali se bo med Cressognom in Orio sklenil mir, ali pa bo mogoče Franco zašel v revščino, če bo sovražnost še dlje trajala. In v zadnjem primeru bi on nekaj storil. Kaj bi storil, še ni vedel. Gojil je v glavi različne neumne načrte ter čakal, da bo ta ali oni dozorel o pravem času in na pravem kraju.

Tedaj pa, ko je gledal, kako Franco igra, se je čutil, kako je ta človek, ki ves gori v želji, da bi dobil karovega kralja, zavrgel tisto njegovo dragoceno karto, in ni niti dopustil, da bi žena kaj vedela o tem. Pripisoval je ta molk njegovi previdnosti in želji, da bi skril veliko dejanje. In četudi ga je Franco večkrat osorno ozmerjal in je čutil, da ga ne upošteva mnogo, ga je vendar gledal s spoštovanjem, polnim ponižnega oboževanja.

Franco je prvi odkril četrto karto in zaničljivo vrgel proč vse druge, dočim je don Giuseppe vzkliknil: »Ojoj, črna je!« In obstal je, da je dobil sape, preden je dalje odkrival, da bi se prepričal, ali je pik ali trč. Inženir pa je dvignil iznad kart svoj mirni in smehljajoči se obraz in s prstom skrivnostno potrkal od spodaj na mizo, kar je pomenilo: »Dobra karta je!« Ko je videl don Giuseppe, da njegov črni ni pik, je vzkliknil: »Preklete!« in je tudi vrgel karte proč. »Kakšen smisel ima, da se jezite,« je rekel inženir. »Saj je tudi tref črn.« Župnik pa je hotel za vsako ceno zmagati in se je zadovoljil s tem, da je jezno zaklical: »Zmešajte karte, zmešajte karte!« In znova so začeli igro, ki je bila znamenje večnega, vesoljnega boja med črnim in rdečim.

— ★ —